

proponuntur aliis, ut eis ex propriæ sanctitatis virtute aliquid tribuant (quia hoc solius Dei est) sed sicut ministri, & quodammodo instrumenta illius effluxus qui fit à capite in membra. Et ideo non est simile quantum ad dignitatem ordinis, quamvis sit simile quantum ad congruitatem.

ARTICULUS IV. 148

Utrum promovens indignos ad ordines peccet.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod promovens indignos ad ordines non peccet. Quia Episcopus indiget coadjutoribus in minoribus officiis constitutis. Sed non potest eos invenire in sufficienti numero, si talem idoneitatem in eis requireret, qualis à Sanctis describitur. Ergo, si aliquos non idoneos promovet, videtur quod sit exculabilis.

2. Præterea. Ecclesia non solum indiget ministris ad dispensationem spiritualium, sed etiam ad gubernationem temporalium. Sed quandoque illi qui non habent scientiam, vel sanctitatem vitæ, possunt esse utiles ad gubernationem temporalium, vel propter potentiam sæcularem, vel propter industriam naturalem. Ergo videtur quod tales sine peccato possent promoveri.

3. Præterea. Quilibet tenetur peccatum vitare, quantum potest. Si ergo Episcopus peccat indignos promovens, debet adhibere maximam diligentiam ad sciendum, an illi qui accedunt ad ordines, sint digni, ut fiat diligens inquisitio de moribus, & scientia eorum: quod non videtur alicubi observari.

Sed contra. Pejus est promovere malos ad sacra ministeria, quam jam promotos non corrigere. Sed Heli mortaliter peccavit, non corrigens filios suos de malitia eorum: unde *cadens retrosum mortuus est*, ut dicitur I. Reg. xv. Ergo non sine peccato evadit (a) qui indignos promovet.

Præterea. Spiritualia temporalibus sunt præponenda in Ecclesia. Sed mortaliter peccaret qui res Ecclesiæ temporales scienter sub periculo poneret. Ergo multo fortius, qui poneret res spirituales sub periculo. Sed sub periculo ponit res spirituales quicumque indignos promovet: quia *ejus vita despicitur*, ut dicit Gregorius (hom. xlii. in Evang. à princ.) *resbat ut ejus prædicatio contemnatur*, & eadem ratione omnia spiritualia ab eis exhibita. Ergo indignos promovens mortaliter peccat.

Respondeo dicendum, quod à Domino (Lucæ xlii.) describitur fidelis servus, qui constitutus est *supra familiam suam, ut det illi*

(a) Al. si indignos.

lis tritici mensuram. Et ideo infidelitatis reus est qui alicui supra mensuram ejus divina tradita. Hoc autem facit quicumque indignos promovet. Et ideo crimen mortale committit, quasi summo Domino infidelis, & præcipue cum hoc in detrimentum Ecclesiæ vergat, & honoris divini, qui per bonos ministros promovetur. Effet enim infidelis terreno domino qui in ejus officio aliquos inutiles poneret.

Ad primum ergo dicendum, quod Deus nunquam ita deserit Ecclesiam suam quin inveniantur idonei ministri sufficientes ad necessitatem plebis, si digni promoverentur, & indigni repellentur.

Et si non possent tot ministri inveniri, quomodo sunt, melius esset habere paucos ministros bonos quam multos malos, ut dicit Beatus Clemens (epist. 11. ad Jacobum Fratrem Dom. ante med.)

Ad secundum dicendum, quod temporalia non sunt quærenda nisi propter spiritualia. Unde omne commodum temporale debet negligi, & omne lucrum sperni, propter spirituale bonum promovendum.

Ad tertium dicendum, quod ad minus hoc requiritur, quod nesciat ordinans aliquid contrarium sanctitati in ordinando esse; sed etiam exigitur amplius ut secundum mensuram ordinis, vel officii injungendi diligentior cura apponatur, ut habeatur certitudo de qualitate promovendorum, saltem ex testimonio aliorum. Et hoc est, quod Apostolus dicit I. Timoth. v. 22. *Manus cito nemini imposueris*.

ARTICULUS V. 149

Utrum aliquis in peccato existens possit sine peccato ordine suscepto uti.

AD quintum sic proceditur. Videtur quod aliquis in peccato existens possit sine peccato ordine suscepto uti. Quia peccat, si non utatur, cum ex officio teneatur. Si ergo utendo peccat, non potest peccatum vitare quod est inconveniens.

2. Præterea. Dispensatio est juris relaxatio. Ergo quamvis de jure esset ei illicitum uti ordine suscepto, tamen ex dispensatione est licet.

3. Præterea. Quicumque communicat alicui in peccato mortali, peccat mortaliter. Si ergo peccator in usu ordinis peccat mortaliter, tunc etiam peccat mortaliter qui ab eo aliquid divinum accipit, vel ab eo exigit: quod videtur absurdum.

4. Præterea. Si utendo ordine suo peccat, ergo quilibet actus ordinis, quem facit, est

peccatum mortale: & ita cum in una executione ordinis multi actus concurrant, videtur quod multa peccata committat: quod valde durum videtur.

Sed contra est quod Dionysius in epist. ad Demophilum (que est vii. à med.) dicit: *Talis, scilicet qui non est illuminatus, audax videtur, sacerdotibus manus apponens; & non timeret, neque veretur ad divina præter dignitatem exequens, & putans Deum ignorare, que ipse in seipso cognovit; & decipere affirmat falso nomine patrem ab ipso appellatum: & audet ipsius numeris immundas infamias (non enim dicam orationes) super divina signa Christi formiter enuntiare.* Ergo sacerdos est quasi blasphemus, & deceptor, qui indigne suum ordinem exequitur; & sic mortaliter peccat: & eadem ratione quilibet alius ordinatus.

Præterea. Sanctitas vitæ requiritur in sufficiente ordinem, ut sit idoneus ad exequendum. Sed peccat mortaliter qui cum peccato mortali ad ordines accedit. Ergo multo fortius peccat mortaliter in qualibet executione sui ordinis.

Respondeo dicendum, quod lex præcipit (Deuter. xvi.) *ut homo juste ea que justa sunt exequatur*. Et ideo quicumque hoc quod sibi competit ex ordine, facit indigne, quod justum est, injuste exequitur, & contra præceptum legis facit; ac per hoc mortaliter peccat. Quicumque autem cum peccato mortali aliquid sacrum officium pertractat, non est dubium quin indigne illud faciat. Unde patet quod mortaliter peccat.

Ad primum ergo dicendum, quod non est perplexus, ut necessitatem peccandi habeat: quia potest peccatum dimittere, vel officium resignare, ex quo obligabatur ad ordinis executionem.

Ad secundum dicendum, quod jus naturale est indispensabile: hoc autem est de jure naturali ut homo sancta sancte pertractet: & contra hoc nullus potest dispensare.

Ad tertium dicendum, quod quædam minister Ecclesiæ qui est in peccato mortali, ab Ecclesia sustinetur, ab eo sacramenta ejus subditus recipere debet, quia ad hoc est ei obligatus; sed tamen præter necessitatem articulum non esset tutum, quod eum induceret ad aliquid sui ordinis exequendum, durante tali conscientia, quod ille in peccato mortali esset; quam tamen deponere posset, quia in instanti homo à divina gratia emundatur.

Ad quartum dicendum, quod quodcumque homo exhibet se in aliquo actu, ut ministrum Ecclesiæ, in peccato mortali existens, mortaliter peccat, & toties, quoties hujusmodi actum facit: quia, ut Dionysius dicit i. cap. eccles. Hierar. (sub fin.) *immundis nec symbola, id est sacramentalia signa, tangere fas*

est. Unde quando tangunt res sacras, quasi suo officio utentes, peccant mortaliter. Secus autem esset, si in aliqua necessitate aliquid sacrum contingeret, vel exegerentur in illo casu, in quo etiam laicis liceret; sicut, si baptizarent in aliquo articulo necessitatis, vel si corpus Christi in terram prostratum colligerent.

QUÆSTIO XXXVII.

De distinctione ordinum, & eorum actibus, & characteris impressione,

in quinque articulos divisa.

Consequenter agendum est de distinctione ordinum, & eorum actibus, & characteris impressione.

Circa quod quærentur quinque.

Primo, utrum ordo debeat in plures distingui.

Secundo, quor sint.

Tertio, utrum debeant distingui per sacros, & non sacros.

Quarto, utrum actus ordinum conveniant in littera assignentur.

Quinto, quando ordinum characteres imprimantur.

ARTICULUS I. 150

Utrum debeant plures ordines distingui.

S. Thom. IV. dist. xxiv. quæst. 11. art. 1. quæst. 1. & seq.

AD primum sic proceditur. Videtur quod non debeant plures ordines distingui. Quanto enim aliqua virtus est major, tanto minus est multiplicata. Sed hoc sacramentum est dignius aliis sacramentis, in quantum confertur suscipientes in aliquo gradu super alios. Cum ergo alia sacramenta non distinguantur in plura, que recipiant prædicationem totius, nec hoc sacramentum debet in plures ordines distingui.

2. Præterea. Si dividitur, aut est divisio totius in partes integrales, aut in partes subjectivas. Non autem in partes integrales, quia sic non recipient prædicationem totius. Ergo est divisio in partes subjectivas. Sed partes subjectivæ recipiunt in plurali prædicationem generis remoti, sicut generis proximi; sicut homo, & animal sunt plura animalia, & plura corpora animata. Ergo, & sacerdotium, & diaconatus, sicut sunt plures ordines, ita sunt plura sacramenta, cum sacramentum sit quasi genus ad ordines.

3. Præterea. Secundum Philosophum in VIII. Eth. (cap. x.) *regimen in quo unus tantum principatur, est nobilissimum regimen communitatis*

vari quam Antiochia, quæ dicitur in doctri-
fi officiis constituta. Sed regimen Ecclesiæ
debet esse nobilissimum. Ergo non debere esse
in Ecclesiâ distinctio ordinum ad diversos actus;
sed tota potestas deberet apud unum reside-
re; & sic deberet esse tantum unus ordo.

Sed contra. Ecclesiâ est corpus Christi mysti-
ticum, simile corpori naturali, secundum
Apostolum (Rom. xii. I. Cor. xii. Ephes.
i. & Coloss. i.) Sed in corpore naturali sunt
diversa membrorum officia. Ergo & in Eccle-
siâ debent esse diversi ordines.

Præterea. Ministerium novi Testamenti est
dignius quam veteris, ut patet II. Corinth.
111. Sed in veteri Testamento non solum sa-
cerdotes, sed etiam ministri eorum Levitæ
sanctificabantur. Ergo & in novo Testamento
debent consecrari per ordinis sacramentum
non solum sacerdotes, sed ministri eorum: &
ita oportet, quod sint plures ordines.

Respondeo dicendum, quod ordinum mul-
titudo est inducta in Ecclesiâ propter tria.
Primo quidem propter Dei sapientiam com-
mendandam, quæ in distinctione rerum ordi-
nata maxime reuelat tam in naturalibus, quam
in spiritualibus: quod significatur in hoc quod
Regina Sabba videns ordinem ministrantium Salo-
moni, non habebat ultra spiritum. (III. Reg.
x. 4.) deficiens in admittatione sapientie il-
lius. Secundo ad subveniendum humane infir-
mitati: quia per unum non poterant omnia
quæ ad divina mysteria pertinebant, expleri
sine magno gravamine: & ideo distinguuntur
ordines diversi ad diversa officia: & hoc pa-
tet per hoc, quod Dominus Numer. xi. dedi-
dit Moysi septuaginta senes in adiutorium.
Tertio, ut via proficiendi hominibus ampli-
oretur; dum plures in diversis officiis distri-
buuntur, ut omnes sint Dei cooperatores; quo
nihil est divinius, ut Dionysius dicit (cap.
111. eccles. Hierarch. circ. med.)

Ad primum ergo dicendum, quod alla sa-
cramenta dantur ad effectus aliquos percipien-
dos; sed hoc sacramentum datur principaliter
ad actus aliquos agendos. Et ideo secundum
diversitatem actuum oportet, quod ordi-
nis, sacramentum distinguatur, sicut potentia
distinguitur per actus.

Ad secundum dicendum, quod divisio
ordinis non est totius integralis in suas par-
tes, neque totius universalis, sed totius pote-
stati: cuius hæc est natura, quod totum
secundum completam rationem est in
uno, in aliis autem est aliqua participatio ip-
sius. Erata est hic: tota enim plenitudo sa-
cramenti huius est in uno ordine, scilicet
sacerdotio, sed in aliis est quædam participatio
ordinis. Et hoc significatum est in hoc,
quod Dominus dixit Num. xi. 17. Moysi:
Asseram de spiritu tuo, radamque eir, ut sus-

tineant tecum omnes populi. Et ideo omnes or-
dines sunt unum sacramentum. Ad tertium
dicendum, quod in regno
quamvis tota potestatis plenitudo resideat pe-
nes Regem; non tamen excluduntur minist-
rorum potestates, quæ sunt participationes
quædam regis potestatis. Et similiter est in
ordine. In Antiochia autem apud nullum
residet plenitudo potestatis, sed apud om-
nes.

ARTICULUS II. 153

Utrum sint septem ordines.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod
non sint septem ordines. Ordines enim
Ecclesiæ ordinantur ad actus hierarchicos. Sed
tres tantum sunt actus hierarchici, scilicet
purgare, illuminare, & perficere, secundum,
quod Dionysius distinguit tres ordines in v.
cap. eccles. Hierarch. (inter princ. & med.)
Ergo non sunt septem.

2. Præterea. Omnia sacramenta habent
efficaciam, & auctoritatem ex institutione
Christi, vel saltem Apostolorum eius. Sed
in doctrina Christi, & Apostolorum non
fit mentio nisi de presbyteris, & diaconis.
Ergo videtur quod non sint alii ordines.

3. Præterea. Per sacramentum ordinis con-
stituitur aliquis dispensator aliorum sacramen-
torum. Sed alia sacramenta non sunt nisi sex.
Ergo debent esse tantum sex ordines.

4. Sed contra. Videtur quod debeant esse
plures. Quia, quanto aliqua virtus est altior,
tanto est minus multiplicabilis. Sed potestas
hierarchica est altiori modo in Angelis quam
in nobis, ut Dionysius dicit (cap. 1. eccles.
Hierarch. circ. med.) Cum ergo in hierar-
chia angelica sint novem ordines, totidem de-
berent esse in Ecclesiâ, vel plures.

5. Præterea. Prophetia psalorum est no-
bilibior inter omnes prophetias. Sed ad pro-
nuntiandum in Ecclesiâ alias prophetias est
unus ordo, scilicet lectorum. Ergo, & ad
pronuntiandum psalms deberet esse alius or-
do; & precipue cum in Decret. dist. xxi.
(cap. Clero) psalmista dicitur ad ostiario
inter ordines ponatur.
Respondeo dicendum, quod quidam sus-
scientiam ordinum assumunt per quædam
adaptationem ad gratias gratis datas, de quibus
habetur I. Corinth. xii. Dicunt enim,
quod sermo sapientie competit Episcopo, quia
ipse aliorum ordinator est; quod ad sapien-
tiam pertinet: sermo scientie sacerdoti, quia
debet habere clavem scientie: fides diacono,
qui prædicat Evangelium: opera virtutum sub-
diacono, qui se ad opera perfectionis ex-
tendit per votum continentie: interpretatio ser-

sermonum acolyto; quod significatur in lami-
ne quod defert; gratia sanctorum exorcista:
genera linguarum psalmista: prophetia lectori:
desertis spirituum ostiario, qui quosdam repel-
lit, & quosdam admittit. Sed hoc nihil est:
quia gratia gratis datæ non datur eidem,
sicut ordines dantur eidem. Dicitur enim I.
Cor. xii. 4. Divisiones gratiarum sunt. Et ite-
rum ponuntur quædam quæ ordines non sunt,
scilicet Episcopatus, & psalmistatus.

Et ideo alii assignant secundum quædam
assimilationem ad cælestem hierarchiam, in
qua ordines distinguuntur secundum purgatio-
nem, illuminationem, & perfectionem. Dicunt
enim, quod ostiarius purgat exterius, segre-
gando bonos à malis etiam corporaliter; in-
terius vero acolytus, quia per lumen quod
portat, significat se interiores tenebras pel-
lere; & utroque modo exorcista, quia diabo-
lum, quem expellit, utroque modo pertur-
bat: sed illuminatio, quæ fit per doctrinam,
quantum ad doctrinam propheticam fit per
lectores, quantum ad apostolicam fit per sub-
diaconos, quantum ad evangelicam per dia-
conos fit: sed presbiterio communis, utpote quæ
est penitentia, & baptisni, & huiusmodi,
fit per sacerdotem; excellens vero per Episco-
pum, ut consecratis sacerdotum, & virginum;
sed excellentissima per summum Pontificem,
in quo est plenitudo auctoritatis. Sed hoc ni-
hil est: tum quia ordines cælestis hierarchiæ
non distinguuntur per prædictas actiones hier-
archicas, cum qualibet culibet ordinum con-
veniat: tum quia secundum Dionysium (cap. v.
eccles. Hierarch. ante med.) solum Episcopis con-
venit perficere, illuminare autem sacerdotibus,
purgare autem ministris omnibus.

Et ideo alii appropriant ordines septem
donis; ut sacerdotio respondeat donum sapien-
tiæ, quæ nos pane vitæ, & intellectus cibis,
sicut sacerdos nos pane cælesti reficit; sed tim-
or ostiario, quia nos separat à malis; & sic
intermedii ordines respondent mediis donis.
Sed hoc iterum nihil est: quia in quolibet
ordinum septiformis gratia datur.

Et ideo aliter dicendum, quod ordinis sa-
cramentum ad sacramentum Eucharistiæ ordi-
natur, quod est sacramentum sacramentorum,
ut Dionysius dicit (cap. 111. eccles. Hier. in
princ.) Sicut enim templum, & altare, & va-
sa, & vestes, ita & ministri, qui ad Eucharis-
tiam ordinantur, consecratione indigent: & hæc
consecratio est ordinis sacramentum. Et ideo
distinctio ordinum est accipienda secundum re-
lationem ad Eucharistiam: quia potestas ordi-
nis aut est ad consecrationem ipsius Eucha-
ristiæ, aut ad aliquod ministerium ordinatum
ad hoc sacramentum Eucharistiæ. Si primo
modo, sic est ordo sacerdotum: & ideo cum
ordinantur, accipiunt calicem cum vino, &

panem cum pane, accipientes potestatem con-
ficiendi corpus, & sanguinem Christi. Co-
operatio autem ministrorum est vel in ordine ad
ipsum sacramentum, vel in ordine ad iuscipien-
tes. Si primo modo, sic est tripliciter. Primo
enim est ministerium, quo minister cooperatur
sacerdoti in ipso sacramento quantum ad dispensa-
tionem, sed non quantum ad consecrationem,
quam solus sacerdos facit: & hoc pertinet ad
diaconum. Unde in littera (IV. dist. xxiv.), di-
citur, quod ad diaconum pertinet ministra-
re sacerdotibus in omnibus quæ aguntur in sa-
cramentis Christi: unde & ipse Christi san-
guinem dispensat. Secundo est ministerium ordi-
natum ad materiam sacramenti ordinandam
in sacris vasis ipsius sacramenti: & hoc per-
tinet ad subdiaconos: unde dicitur in litte-
ra (ibid.) quod vasa corporis, & sangui-
nis Domini portant, & oblationem in alta-
ri ponunt: & ideo accipiunt calicem de manu
Episcopi, sed vacuum, cum ordinantur. Tertio
est ministerium ordinatum ad præsen-
tandum materiam sacramenti: Et hoc com-
petit acolyto. Ipse enim, ut in littera (ibid.)
dicitur urceolum cum vino, & aqua prepa-
rat: unde accipit urceolum vacuum. Sed mi-
nisterium ad præparationem recipientium ordi-
natum non potest esse nisi super immundos:
quia qui mundi sunt, iam sunt ad sa-
cramenta percipienda idonei. Triplex autem
est genus immundorum, secundum Dionysium
(loc. sup. cit.) Quidam enim sunt omnino in-
fideles credere volentes; & hi totaliter etiam
ad visionem divinorum, & ad cœterum fidelium arcan-
di sunt: & hoc pertinet ad ostiarios. Quidam
autem sunt volentes credere, sed nondum in-
structi, scilicet catechumeni; & ad horum in-
structionem ordinatur ordo lectorum: & ideo
prima rudimenta doctrinæ fidei, scilicet ve-
tus Testamentum eis legendum committitur.
Quidam vero sunt fideles, & instructi, sed
impedimentum habentes ex demonis potesta-
te, scilicet emerguntur; & ad hoc ministere-
rium est ordo exorcistarum. Et sic patet ra-
tio & numeri, & gradus ordinum.

Ad primum ergo dicendum, quod Diony-
sius loquitur de ordinibus, non secundum quod
sunt sacramenta, sed secundum quod ad hier-
archicas actiones ordinantur. Et ideo secun-
dum actiones illas tres ordines distinguuntur: quo-
rum primus duas, scilicet Episcopus; secundus
habet duas, scilicet sacerdos; sed tertius
habet unam, scilicet purgare, scilicet ipse
diaconus, qui minister dicitur: & sub hoc
omnes inferiores ordines comprehenduntur. Sed
ordines habent quod sint sacramenta ex re-
latione ad maximum sacramentorum: & ideo
secundum hoc debet numerus ordinum accipi.
Ad secundum dicendum, quod in primitiva
Ecclesiâ propter paucitatem ministrorum
om,

omnia inferiora ministeria diaconis committantur, ut patet per Dionysium 111. cap. eccles. Hierarch. aliquant. à princ. (ubi dicit: *Ministerium alii sunt ad portas templi clausas; alii alius proprii ordinis operantur, alii autem sacerdotibus proponunt super altare sacrificium panem, & benedictionis calicem.* Nihilominus erant omnes prædictæ potestates, sed implicite, in una diaconi potestate. Sed postea amplius est cultus divinus; & Ecclesia, quod implicite habebat in uno ordine, explicite tradidit in diversis. Et secundum hoc dicit Magister in littera (loc. sup. cit.) quod Ecclesia alios ordines sibi instituit.

Ad tertium dicendum, quod ordines ordinantur principaliter ad sacramentum Eucharistiæ, ad alia autem per consequens: quia etiam alia sacramenta ab eo quod in hoc quod sacramento continentur, derivantur. Unde non oportet quod distinguantur ordines secundum sacramenta.

Ad quartum dicendum, quod Angeli differunt specie: & propter hoc in eis potest esse modus diversus accipiendi divina; ideo etiam diversæ hierarchiæ in eis distinguuntur. Sed in hominibus tantum est una hierarchia, propter unum modum accipiendi divina, qui consequitur humanam speciem, scilicet per similitudines rerum sensibilium. Et ideo distinctio ordinum in Angelis non potest esse per comparationem ad aliquid sacramentum, sicut est apud nos, sed solum per comparationem ad hierarchicas actiones, quas in inferiores exercet quilibet ordo in eis. Et secundum hoc nostri ordines eis respondent: quia in nostra hierarchia sunt tres ordines secundum tres hierarchicas actiones distincti, sicut (a) in qualibet hierarchia Angelorum.

Ad quintum dicendum, quod psalmista non est ordo, sed officium ordini annexum: quia enim Psalmi cum cantu pronuntiantur, ideo dicitur psalmista cantor. Cantor autem non est nomen ordinis specialis, tum quia ea ratione pertinet ad totum chorum, tum quia non habet aliquam specialem relationem ad Eucharistiæ sacramentum: quia tamen offi-

(a) Ita vetera exempla: recentiora in qualibet hierarchia una Angelorum.

(b) Hæcenus D. Thomas; sic autem proseguuntur Nicolajus. Unde dist. xxviii. in Decretis cap. Decernimus ex Innocentio II. in Concilio Romano cap. v. „Decernimus ut illi qui in ordine subdiaconi, conatus & supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio ac ecclesiastico benevolentiam careant. Cum enim ipsi, templum Domini, & sacrarium Spiritus Sancti debeat esse, & dici: indignum est eos cubilibus & immunditatis fervire.“ Ut & cap. Nullum ex Gregorio Papa Lib. I. epistolam epist. xi. „Nullum facere subdiaconum presument Episcopi nisi qui se caste victorum promiserit. Quia nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cuius castitas ante acceptum ministerium fuerit approbata.“ Vel expressius & plenius ex Gregorii textu originali: „Eos qui post prohibitionem factam (de non continentibus ordinandis in subdiaconatum) ab uxoriis continere se noluerint, noluntus promoveri ad sacrum ordinem: nem: quia nullus debet ad ministerium altaris, &c.“ ut prius. Quamvis enim à primis temporibus non haberentur sacri subdiaconi, & propterea permitteretur illis ut uxores ducerent, &

cium quoddam est, inter ordines largo modo acceptos aliquando computatur.

ARTICULUS III. 152

Utrum ordines debeant distinguí per sacros, & non sacros.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod ordines non debeant distinguí per sacros, & non sacros. Omnes enim ordines sacramenta quædam sunt. Sed omnia sacramenta sunt sacra. Ergo omnes ordines sunt sacri.

2. Præterea. Secundum ordines Ecclesie non deputatur aliquis nisi ad divina officia. Sed omnia talia sunt sacra. Ergo & omnes ordines sunt sacri.

Sed contra est quod ordines sacri impediunt matrimonium contrahendum, & dirimunt jam contractum. Sed quatuor inferiores ordines non impediunt contrahendum, nec dirimunt contractum. Ergo non sunt sacri ordines.

Respondetur dicendum, quod ordo sacer dicitur dupliciter. Uno modo secundum se: & sic quilibet ordo est sacer, cum sit sacramentum quoddam. Alio modo ratione materię circa quam habet aliquem actum: & sic ordo sacer dicitur qui habet aliquem actum circa rem aliquam consecratam. Et sic sunt tres tantum ordines sacri, scilicet sacerdotium, & diaconatus, qui habent actum circa corpus Christi, & sanguinem consecratum, & subdiaconatus, qui habet actum circa vasa consecrata: & ideo eis etiam cognentia indidit, ut sancti, & mundi sint qui sancta tractant. (b)

Et per hoc patet solutio ad objecta.

ART. IV.

ARTICULUS IV. 153

Utrum actus ordinum convenienter in littera assignentur.

S. Thom. in IV. Sent. dist. xxiv. quest. 11. art. 2.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod actus ordinum inconvenienter in littera assignentur (IV. dist. xxiv.). Quia per absolutionem præparatur aliquis ad corpus Christi sumendum. Sed præparatio suscipientium sacramentum pertinet ad inferiores ordines. Ergo inconvenienter absolutio à peccatis inter actus ponitur sacerdotis.

2. Præterea. Homo per baptismum est immediate Deo configuratus, characterem configurantem suscipiens. Sed orare, & offerre oblationes sunt actus immediate ad Deum ordinari. Ergo quilibet baptizatus potest hos actus facere, & non soli sacerdotis.

3. Præterea. Diversorum ordinum diversi sunt actus. Sed oblationes in altari ponere, & epistolam legere, ad subdiaconum pertinet: crucem etiam ferunt subdiaconi coram Papa. Ergo hi non debent poni actus diaconi.

4. Præterea. Eadem veritas continetur in veteri, & novo Testamento. Sed legere vetus Testamentum est lectorum. Ergo eadem ratio & legere novum, & non diaconorum.

5. Præterea. Apostoli nihil aliud prædicaverunt quam Evangelium Christi, ut patet Rom. I. Sed doctrina Apostolorum committitur subdiaconis enuntianda. Ergo & doctrina Evangelii.

6. Præterea. Secundum Dionysium (cap. v. eccles. Hierarch. ante med.) quod est superioris ordinis, non debet inferiori convenire. Sed ministrare cum urceolo est actus subdiaconorum. Ergo non debet acolytis attribui.

7. Præterea. Actus spirituales debent cor-

S. Th. Op. Tom. VI.

cut ibidem Gregorius indicat, & refertur dist. xxxi. in decretis cap. ante triennium, ac ob eandem causam prohiberentur Sacramentum ingredi, vel dominica vasa contingere, dist. xxviii. cap. Non oportet ex Concilio Laodicensi can. xxi. sed nec in Episcopos eligi possent ordinario usu, sicut iterum in Decretis dist. lxx. cap. Nullus. Ex Urbano dicitur: „Nullus in Episcopum eligatur, nisi in sacris ordinibus religiose vivens fuerit inventus; sacros autem ordines dicimus diaconatum, & presbyteratum: hos siquidem solos primitiva legitur habuisse Ecclesia: subdiaconos vero, quia & ipsi altaribus ministrant, opportunitate exigente, concedimus: postmodum tamen & ceperunt haberi sacri, & conjugia illis prohiberi, & sacrorum valorum tactus eis concedi, & permitti ut ad Episcopatum assumi possent quandoque illos eligi contigerit. Unde Innocentius III. ut cap. A multis videre est extra de state & qualitate ordinandorum, post relatum Urbani Papæ I. supradictum decretum sic subiungit: „In quibus verbis inquit quod Urbanus ad statum primitivæ Ecclesie se refertens, in quo subdiaconatus ordo sacrorum minime dicebatur, instituit ut de subdiacono (nisi permissione Romani Pontificis vel Metropolitani) non posset electio celebrari. Verum cum hodie subdiaconatus inter sacros ordines computetur, sicut Urbanus Papa II. sub his verbis expressit: *Evadent impij, & intelligant iudicio Spiritus Sancti, qui in sacris ordinibus (presbyteratu, diaconatu, subdiaconatu) sunt positi, si caste non vixerint, excludendi ab omni coronatione graduum dignitate; statimque ut subdiaconus in episcopatum libere valeat eligi, &c.* (c) Al. spiritualis hic & infra. (d) Al. dispensationem.

poralibus præminere. Sed acolytus non habet nisi actum corporalem. Ergo exorcista non habet actum spirituales pellendi demones, cum sit inferior.

8. Præterea. Quæ magis conveniunt, iuxta se ponenda sunt. Sed legere vetus Testamentum maxime debet convenire cum lectione novi Testamenti, quæ competit superioribus ministris. Ergo legere vetus Testamentum non debet poni actus lectoris, sed magis acolyti; & præcipue cum lumen corporale quod acolyti deferunt, significet lumen spiritualis doctrinæ.

9. Præterea. In quolibet actu ordinis (c) specialis debet esse aliqua vis specialis, quam habeant ordinati præ aliis. Sed in apertione, & clausione ostiorum non habent aliam potestatem nisi quam alii homines. Ergo hoc non debet poni actus isporum.

Respondetur dicendum, quod, cum consecratio quæ fit in ordinis sacramento, ordinatur ad sacramentum Eucharistiæ, ut dictum est (art. præc. & art. 2. huj. quæst. ad 3.) ille est principalis actus uniuscujusque ordinis, secundum quem magis proxime ordinatur ad Eucharistiæ sacramentum. Et secundum hoc etiam unus ordo est alio eminentior, secundum quod unus actus magis de proximo ad prædictum sacramentum ordinatur. Sed quia ad Eucharistiæ sacramentum, quasi dignissimum, multa ordinantur; ideo non est inconveniens ut præter principalem actum, etiam multos actus unus ordo habeat, & tanto plures, quanto est eminentior: quia virtus quanto est superior, tanto ad plura se extendit.

Ad primum ergo dicendum, quod duplex est præparatio suscipientium sacramentum: quædam remota; & hæc per ministros efficitur: quædam proxima, quæ statim efficiuntur idonei ad sacramentorum (d) susceptionem; & hæc pertinet ad sacerdotes: quia etiam in naturalibus ab eodem agente fit materia in ulti-

P. 2

ma dispositione ad formam, & recipit formam. Et quia in proxima dispositione ad Eucharistiam fit aliquis per hoc quod à peccatis purgatur; ideo omnium sacramentorum, quæ sunt instituta principaliter ad purgationem peccatorum, est minister proprius sacerdos, scilicet baptizatus, penitentiæ, & extremæ unctionis.

Ad secundum dicendum, quod actus aliqui immediate ad Deum ordinantur dupliciter. Uno modo ex parte unius personæ tantum, sicut facere orationes singulares, & vovere, & huiusmodi; & talis actus competit cuilibet baptizato. Alio modo ex parte totius Ecclesiæ: & sic solus sacerdos habet actus immediate ad Deum ordinatos: quia ipse solus potest gerere personam totius Ecclesiæ, qui consecrat Eucharistiam, quæ est sacramentum universalis Ecclesiæ.

Ad tertium dicendum, quod oblationes à populo oblatæ per sacerdotem offeruntur. Et ideo duplex ministerium circa oblationes est necessarium: unum ex parte populi; & hoc est subdiaconi, qui accipit oblationes à populo, & altari imponit, vel offert diacono: aliud ex parte sacerdotis: & hoc diaconi est qui oblationes ministrat ipsi sacerdoti: & in hoc est actus principalis utriusque ordinis; sed propter hoc ordo diaconi est superior. Lege autem epistolam non est diaconi, nisi secundum quod actus inferiorum ordinum superioribus attribuntur; similiter etiam crucem ferre: & hoc secundum consuetudinem aliquarum Ecclesiarum: quia in actibus secundariis non est inconveniens diversæ consuetudines esse.

Ad quartum dicendum, quod doctrina est remota præparatio ad sacramentum suscipiendum & ideo pronuntiatio doctrinæ ministris committitur. Sed doctrina veteris Testamenti adhuc est magis remota quam doctrina novi, quia non instruit de hoc sacramento nisi in figuris. Et ideo novum Testamentum superioribus ministris pronuntiandum committitur, vetus autem inferioribus. Doctrina etiam novi Testamenti perfectior est quam Dominus per se ipsum tradidit, quam ipse manifestavit per Apostolos. Et ideo Evangelium diaconis, epistola subdiaconis committitur.

Et per hoc patet solutio ad quintam. Ad sextum dicendum, quod acolyti habent actum super urceolum tantum, non supra ea quæ in urceolo continentur; sed subdiaconus habet actum super contentis in urceolo: quia utitur aqua, & vino ad ponendum in calice, & aquam iterum manibus sacerdotis præbet: & diaconus, sicut & subdiaconus, solum actum habet super calicem, non super contenta, sed sacerdos super contenta. Et ideo sicut subdiaconus in sui or-

dinatione accipit calicem vacuum, sacerdos plenum; ita acolytus urceolum vacuum, sed subdiaconus plenum. Et sic est quædam connexio in ordinibus.

Ad septimum dicendum, quod corporales actus acolyti magis de proximo ordinantur ad actum sacerdotum ordinum quam exorcismi actus, quamvis sit aliquo modo spiritualis: quia acolyti habent ministerium super vasa, in quibus materia sacramenti continetur, quantum ad vinum, quod vase continente indiget propter sui humiditatem. Et ideo inter omnes ordines minores ordo acolytorum superior est.

Ad octavum dicendum, quod actus acolytorum se habet propinquus ad actus principales superiorum ministrorum, quam actus aliorum minorum ordinum, ut per se patet; & similiter etiam quantum ad actus secundarios, quibus populum per doctrinam disponunt: quia acolytus doctrinam novi Testamenti visibiliter figurat, lumen portans; sed lector recitando figuras alias: ideo acolytus est superior: similiter etiam exorcista: quia sicut se habet actus lectoris ad actum secundarium diaconi, & subdiaconi, ita se habet actus exorciste ad secundarium actum sacerdotis, scilicet ligare, & absolvere, per quem totaliter homo à servitute diaboli liberatur. Et in hoc patet ordinatissimus ordinis progressus: quia sacerdoti quantum ad actum eius principalem, scilicet consecrare corpus Christi, cooperantur tantum tres superiores ordines; sed quantum ad actum eius secundarium, qui est absolvere, & ligare, cooperantur superiores, & inferiores.

Ad nonum dicendum, quod quidam dicunt, quod in susceptione ordinis ostiari datur quædam vis divina, ut arceat possit alios ab introitu templi, sicut in Christo fuit, quando eiecit vendentes de templo. Sed hoc magis pertinet ad gratiam gratis datam quam ad gratiam sacramenti.

Et ideo dicendum, quod suscipit potestatem ut ex officio hoc agere possit; quamvis etiam ab aliis fieri possit, sed non ex officio. Et ita est in omnibus actibus minorum ordinum, quod possint per alios licite fieri; quamvis illi ad hoc non habeant aliquod officium: sicut etiam in domo non consecrata potest dici Missa, quamvis consecratio Ecclesiæ ad hoc ordinetur ut in ea Missa dicatur.

ARTICULUS V.

Utrum sacerdoti character imprimatur in ipsa calicis porrectione.

Secundum Thomam ubi supra, art. 3. quæst. un.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod sacerdoti character non imprimatur in ipsa calicis porrectione. Quia consecratio sacerdotis fit cum quadam unctione, sicut & confirmatio. Sed in confirmatione in ipsa unctione imprimatur character. Ergo etiam in sacerdotio, & non in calicis porrectione.

2. Præterea. Dominus dedit discipulis sacerdotalem potestatem, quando dixit: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remisistis peccata, &c.* Joan. xx. 22. Sed Spiritus Sanctus datur per manus impositionem. Ergo & in ipsa manus impositione imprimatur character ordinis.

3. Præterea. Sicut consecrantur ministri, ita & vestes ministrorum. Sed vestes sola benedictio consecrat. Ergo & in ipsa benedictione Episcopi consecratio sacerdotis efficitur.

4. Præterea. Sicut sacerdoti datur calix, ita & vestis sacerdotalis. Ergo si in datione calicis imprimatur character, eadem ratione & in datione calicis; & sic sacerdos haberet duos characteres: quod falsum est.

5. Præterea. Ordo diaconi conformior est ordini sacerdotis, quam ordo subdiaconi. Sed si character imprimetur sacerdoti in ipsa calicis porrectione, subdiaconus esset conformior sacerdoti quam diaconus: quia subdiaconus characterem recipit in ipsa calicis porrectione, non autem diaconus. Ergo character sacerdotalis non imprimitur in ipsa calicis porrectione.

6. Præterea. Acolytorum ordo magis appropinquat ad actum sacerdotis per hoc quod habet actum super urceolum, quam per hoc quod habet actum super candelabrum. Sed magis imprimatur character in acolytis, quando accipiunt candelabrum, quam quando accipiunt urceolum: quia nomen acolyti cerci portationem significat. Ergo in sacerdote non imprimatur character, quando calicem accipit.

Sed contra. Principalis actus ordinis sacerdotis est consecrare corpus Christi. Sed ad hoc datur illi potestas in calicis porrectione. Ergo tunc imprimatur character.

Respondetur dicendum, quod, sicut dicitur est (art. præc. ad 1.) ejusdem est formam aliquam inducere, & materiam de proximo preparare ad formam. Unde Episcopus in collatione ordinum duo facit: preparat enim ordinandos ad ordinis susceptionem; & ordinis potestatem tradit. Preparat quidem &

instruendo eos de proprio officio, & aliquid circa eos operando, ut idonei sint ad potestatem accipiendam: quæ quidem præparatio in tribus consistit, scilicet benedictione, manus impositione, & unctione. Per benedictionem divinis obsequiis mancipantur: & ideo benedictio omnibus datur. Sed per manus impositionem datur plenitudo gratiæ, per quam ad magna officia sunt idonei. Et ideo solis diaconis, & sacerdotibus fit manus impositio: quia eis competit dispensatio sacramentorum; quamvis uni sicut principali, & alteri sicut ministro. Sed unctione ad aliquod sacramentum tractandum consecrantur. Et ideo unctio solis sacerdotibus fit, qui propriis manibus corpus Christi tangunt; sicut etiam calix inungitur, qui continet sanguinem, & patena, quæ continet corpus. Sed potestatis collatio fit per hoc quod datur eis aliquid quod ad proprium actum pertinet. Et quia principalis actus sacerdotis est consecrare corpus, & sanguinem Christi; ideo in ipsa datione calicis sub forma verborum determinata character sacerdotalis imprimitur.

Ad primum ergo dicendum, quod in confirmatione non datur officium operandi super aliquam materiam exteriorem: & ideo character ibi non imprimitur in aliqua exhibitione alicuius rei, sed in sola manus impositione, & unctione. Sed in ordine sacerdotali aliter est. Et ideo non est simile.

Ad secundum dicendum, quod Dominus discipulis dedit potestatem sacerdotalem, quantum ad principalem actum, ante passionem in cena, quando dixit: *Accipite, & manducate: unde subjungit: Hoc facite in mem commemorationem.* Luc. xxii. 19. Sed post resurrectionem dedit eis potestatem sacerdotalem, quantum ad actum secundarium, qui est ligare, & solvere.

Ad tertium dicendum, quod in vestibus non requiritur alia consecratio, nisi quod divino cultui mancipentur: & ideo sufficit eis pro consecratione benedictio. Sed aliter est de ordinatis, ut ex dictis patet (in corp. arti.)

Ad quartum dicendum, quod vestis sacerdotalis non significat potestatem sacerdotis datam, sed idoneitatem; quæ in eo requiritur ad actum potestatis exequendum. Et ideo nec sacerdoti, nec alicui ali imprimitur character in alicuius vestis datione.

Ad quintum dicendum, quod potestas diaconi est media inter potestatem subdiaconi, & sacerdotis. Sacerdos enim directe habet potestatem super corpus Christi; subdiaconus autem super vasa tantum; sed diaconus super corpus Christi in vase contentum. Unde eius non est tangere Corpus Christi, sed portare corpus in patena, & dispensare sanguinem cum calice. Et ideo eius potestas ad actum prin-

principalem non potuit exprimi nec per dationem vasis tantum; nec per dationem materiz sed exprimitur potestas eius ad actum secundarium tantum; in hoc quod datur ei liber Evangeliorum; & in hac potestate intelligitur alia: & ideo in ipsa libri datione imprimuntur characteres.

Ad sextum dicendum, quod principalior actus acolyti est, quo ministrat in urceolo, quam quo ministrat in candelabro; quamvis denominetur ab actu secundario, propter hoc quod est magis notus, & magis proprius ei: & ideo in datione urceoli imprimuntur acolyti characteres, virtute verborum ab Episcopo prolatorum.

QUÆSTIO XXXVIII.

De conferentibus hoc sacramentum.

in duos articulos divisa.

DEinde considerandum est de conferentibus hoc sacramentum.

Circa quod queruntur duo.

Primo, utrum solus Episcopus possit hoc sacramentum conferre.

Secundo, utrum hæreticus, vel quicumque alius ab Ecclesia præcilius possit hoc sacramentum conferre.

ARTICULUS I.

Utrum tantum Episcopus ordinis sacramentum conferat.

S. Thom. IV. dist. xxv. quæst. 1. art. 1.

AD primum sic proceditur. Videtur quod non tantum Episcopus ordinis sacramentum conferat. Quia manus impositio ad consecrationem aliquid facit: Sed sacerdotibus qui ordinantur, non solum Episcopus manus imponit, sed etiam sacerdotes adiutores. Ergo non solum Episcopus confert ordinis sacramentum.

Præterea, Tunc unicuique datur potestas ordinis, quando id ei exhibetur quod ad actum sui ordinis pertinet. Sed subdiaconis datur urceolus cum aqua, manilli; & mantergio ab Archidiacono: similiter acolytis candelabrum cum cereo, & urceolus vacuus. Ergo non solum Episcopus confert ordinis sacramentum.

Præterea, Illa quæ sunt ordinis, non possunt alicui committi qui non habet ordinem. Sed conferre ordines minores committitur aliquibus, qui non sunt Episcopi, sicut Presbyteris Cardinalibus. Ergo conferre ordines non est episcopalis ordinis.

4. Præterea, Cuiusque committitur principale, committitur & accessorium. Sed ordinis Sacramentum ordinatur ad Eucharistiam, sicut accessorium ad principale. Cum ergo sacerdos consecret Eucharistiam, ipse etiam poterit ordines conferre.

5. Præterea, Plus distat sacerdos à diacono, quam Episcopus ab Episcopo. Sed Episcopus potest consecrare Episcopum. Ergo & sacerdos potest promovere diaconum.

Sed contra. Nobiliori modo applicatur ad divinum cultum ministri per ordines quam vasa sacra. Sed consecratio vasorum pertinet ad solum Episcopum. Ergo multo fortius consecratio ministrorum.

Præterea, Sacramentum ordinis est excellentius quam confirmationis. Sed solus Episcopus confirmat. Ergo multo magis solus confert ordinis sacramentum.

Præterea, Virgines per benedictionem non constituuntur in aliquo gradu spiritualis potestatis, sicut ordinati constituuntur. Sed virgines benedicere est solus Episcopi. Ergo multo magis solus ipse potest aliquos ordinare.

Respondeo dicendum, quod potestas episcopalis habet se ad potestatem ordinum inferiorum, sicut politica, quæ coniectat bonum commune, ad inferiores artes, & virtutes quæ coniectant aliquid bonum speciale, ut ex dictis patet (quæst. xxxvi. art. 1. in corp. & ad 3.) Politica autem ponit, ut dicitur in I. Ethic. (cap. 11. à princ.) legem inferioribus, scilicet quis quam debeat exerceere, & quantum, & qualiter. Et ideo ad Episcopum pertinet in omnibus divinis ministeriis alios collocare. Unde ipse solus confirmat, quia confirmat in quodam officio consistendi fidem constituuntur: & ideo ipse etiam solus virgines benedicat, quæ figuram gerunt Ecclesiæ Christo desponsatæ, cuius cura ipse principaliter committitur: ipse etiam in ministeriis ordinum ordinandos consecrat; & vasa, quibus uti debent, eis determinat sua consecratione; sicut & officia secularia in civitatibus distribuuntur ab illo qui habet excellentiorem potestatem sicut à Rege.

Ad primum ergo dicendum, quod in impositione manuum non datur character sacerdotialis ordinis, ut ex dictis patet (art. præc.) sed gratia, secundum quam ad exequendum ordinem sint idonei. Et quia indigent amplissima gratia, ideo sacerdotes manus cum Episcopo imponunt eis qui in sacerdotes promoventur, sed diaconis solus Episcopus.

Ad secundum dicendum, quod quia Archidiaconus est quasi princeps ministerii, ideo omnia quæ ad ministerium pertinent, ipse tradit; sicut cereum, quo acolytus diacono servit ante eum ad Evangelium, ipsum portandum, & urceolum, quo servit subdiacono: & simi-

litter dat subdiacono ea quibus superioribus ordinibus servit. Sed tamen in illis non consistit principalis actus subdiaconi, sed in hoc quod cooperatur circa materiam sacramenti: & ideo characterem accipit in hoc quod datur ei calix ab Episcopo. Sed acolytus accipit characterem ex verbis Episcopi in hoc quod accipit prædicta ab Archidiacono, & magis in acceptione urceoli, quam candelabri. Unde non sequitur quod Archidiaconus ordinem conferat.

Ad tertium dicendum, quod Papa, qui habet plenitudinem potestatis pontificalis, potest committere non Episcopo ea quæ ad episcopalem dignitatem pertinent; dummodo illa non habeant immediatam relationem ad verum corpus Christi. Et ideo ex eius commissione aliquis sacerdos simplex potest conferre minores ordines, & confirmare, non autem aliquis non sacerdos; nec iterum sacerdos majores ordines, qui habent immediatam relationem ad corpus Christi, supra quod consecrandum Papa non habet majorem potestatem quam simplex sacerdos.

Ad quartum dicendum, quod quamvis sacramentum Eucharistiæ sit maximum sacramentum in se; tamen non collocat in aliquo officio, sicut ordinis sacramentum. Et ideo non est similis ratio.

Ad quintum dicendum, quod ad communicandum alteri quod quis habet, non exigitur solum propinquitas, sed & completio potestatis. Et quia sacerdos non habet completam potestatem in hierarchicis officiis, sicut Episcopus, ideo non sequitur quod possit diaconos facere, quamvis ille ordo sit sibi propinquus.

ARTICULUS II.

Utrum hæretici, & ab Ecclesia præcili possint ordines conferre.

S. Thom. IV. dist. xxv. quæst. 1. art. 2.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod hæretici, & ab Ecclesia præcili non possint ordines conferre. Majus est enim conferre ordines quam aliquem absolvere, vel ligare. Sed hæreticus non potest absolvere, vel ligare. Ergo nec ordines conferre.

2. Præterea, Sacerdos ab Ecclesia separatus consecrare potest: quia in eo character indelibiliter manet, per quem hoc potest. Sed Episcopus non accipit aliquem characterem in sui promotione. Ergo non est necesse quod episcopalis potestas remaneat in eo post separationem ejus ab Ecclesia.

3. Præterea, In nulla communitate ille qui à communitate expellitur, potest officia communitatis disponere. Sed ordines sunt quæ-

dam officia Ecclesiæ. Ergo ille qui extra Ecclesiam ponitur, non potest ordines conferre.

4. Præterea, Sacramenta habent efficaciam ex passione Christi. Sed hæreticus non continuatur passioni Christi neque per propriam fidem, cum sit infidelis, neque per fidem Ecclesiæ, cum sit ab Ecclesia separatus. Ergo non potest sacramentum ordinis conferre.

5. Præterea, In ordinis collatione exigitur benedictio. Sed hæreticus non potest benedicere; quinimo benedictio sua in maledictionem vertitur, ut patet per auctoritates in littera inductas (IV. dist. xxv.) Ergo non potest ordines conferre.

Sed contra est quod aliquis Episcopus in hæresim lapsus, quando reconciliatur, non iterum consecratur. Ergo non amisit potestatem, quam habebat, ordines conferendi.

Præterea, Major est potestas conferendi ordines, quam potestas ordinum. Sed potestas ordinum non amittitur propter hæresim, vel aliquid hujusmodi. Ergo nec potestas conferendi ordines.

Præterea, Sicut baptizans exhibet tantum ministerium exterius, ita & conferens ordines, Deo interius operante. Sed nulla ratione aliquis ab Ecclesia præcilius amittit baptizandi potestatem. Ergo nec ordines conferendi.

Respondeo dicendum, quod circa hoc ponuntur in littera (loc. cit.) quatuor opiniones.

Quidam enim dixerunt, quod hæretici, quamdiu ab Ecclesia tolerantur, habent potestatem ordines conferendi, non autem postquam fuerint ab Ecclesia præcili: similiter nec degradati, & alii hujusmodi. Et hæc est prima opinio. Sed hoc non potest esse: quia omnis potestas quæ datur cum aliqua consecratione, nullo casu contingente tolli potest, et ipsa durante, sicut nec ipsa consecratio annullari: quia etiam altare, vel chrisma semel consecrata perpetuo consecrata manent. Unde cum episcopalis potestas cum quadam consecratione detur, oportet quod perpetuo maneat, quantumcumque aliquis peccet, vel ab Ecclesia præcidatur.

Et ideo alii dixerunt, quod præcili ab Ecclesia, qui in Ecclesia episcopalem potestatem habuerunt, retinent potestatem alios ordinandi, & promovendi; sed promoti ab eis hoc non habent. Et hæc est quarta opinio. Sed hoc etiam non potest esse: quia si illi qui fuerunt in Ecclesia promoti, retinent potestatem quam acceperunt, patet quid exequendo suam potestatem, veram consecrationem faciunt: ideo vere tribuunt omnem potestatem quæ cum consecratione datur: & sic ordinati ab eis, vel promoti habent eandem potestatem quam ipsi.

Et ideo alii dixerunt, quod etiam præ-

dist ab Ecclesia possunt ordines conferre, & alia sacramenta; dummodo formam debitam, & intentionem seruent, & quantum ad primum effectum, qui est collatio sacramenti, & quantum ad ultimum, qui est collatio gratiæ. Et hæc est secunda opinio. Sed hoc etiam non potest stare: quia ex hoc ipso quod aliquis heretico præcio ab Ecclesia in sacramentis communicat, peccat; & ita factus accedit, & gratiam consequi non potest, nisi forte in baptismo in articulo necessitatis.

Et ideo alii dicunt, quod vera sacramenta conferunt; sed cum eis gratiam non dant, non propter inefficaciam sacramentorum, sed propter peccata recipientium ab eis sacramenta contra prohibitionem Ecclesiæ. Et hæc est tertia opinio, quæ vera est.

Ad primum ergo dicendum, quod effectus absolutionis non est aliud quam remissio peccatorum, quæ per gratiam fit. Et ideo hereticus non potest absolvi, sicut nec gratiam in sacramentis conferre: & iterum quia ad absolutionem requiritur iurisdicctio quam non habebat Ecclesiæ præcisus.

Ad secundum dicendum, quod in promotione ipsius Episcopi datur sibi potestas, quæ perpetuo manet in eo; quamvis dici non possit character, quia per eam non ordinatur homo directe ad Deum, sed ad corpus Christi mysticum: & tamen indelebiter manet, sicut character, quia per consecrationem datur.

Ad tertium dicendum, quod illi qui promouentur ab hereticis, quamvis accipiant ordinem, non tamen recipiunt executionem, ut licite possint in suis ordinibus ministrare, ratione illa quam objecto tangit.

Ad quartum dicendum, quod per fidem Ecclesiæ continuantur passioni Christi: quia quamvis in ea non sint secundum se, sunt tamen in ea secundum formam Ecclesiæ, quam seruant.

Ad quintum dicendum, quod hoc est referendum ad ultimum effectum sacramentorum, ut tertia opinio dicit.

QUÆSTIO XXXIX.

*De impedimentis huius sacramenti,
in sex articulis diuisa.*

Deinde considerandum est de impedimentis huius sacramenti.

Circa quod queruntur sex.

Primo, utrum sexus femineus impediat huius sacramenti susceptionem.

Secundo, utrum carentia usus rationis.

Tercio, utrum seruitus.

Quarto, utrum homicidium.

Quinto, utrum illegitima natiuitas.

Sexto, utrum defectus membrorum.

ARTICULUS I.

Utrum sexus femineus impediat ordinis susceptionem.

S. Th. ubi sup. quæst. 11. art. 1. & 2.

AD primum sic proceditur. Videtur quod sexus femineus non impediat ordinis susceptionem. Quia officium prophete est majus, quam officium sacerdotis: quia propheta est medius inter Deum, & sacerdotes, sicut sacerdos inter Deum, & populum. Sed propheta officium aliquando mulieribus est concessum, ut patet IV. Reg. 22. Ergo & sacerdotii officium eis competere potest.

2. Præterea. Sicut ordo ad quamdam eminentiam pertinet, ita & prælationis officium, & martyrium, & religionis status. Sed prælatio committitur mulieribus in novo Testamento, ut patet de Abbatissis; & in veteri, ut patet de Debora, quæ iudicavit Israel, Judic. 14. Competit etiam eis martyrium, & religionis status. Ergo & ordo Ecclesiæ.

3. Præterea. Ordinum potestas in anima fundatur. Sed sexus non est in anima. Ergo diuersitas sexus non facit distinctionem in receptione ordinum.

Sed contra est quod dicitur I. ad Timotheum. 11. 12. *Mulierem in Ecclesia docere non permitto, nec dominari in virum.*

Præterea. In ordinandis præxigitur corona, quamvis non de necessitate sacramenti. Sed corona, vel tonsura non competit mulieribus, ut patet I. ad Cor. 21. Ergo nec ordinum susceptio.

Respondeo dicendum, quod quædam requiruntur in recipiente sacramentum, quasi de necessitate sacramenti: quæ si desint, non potest aliquis suscipere neque sacramentum, neque rem sacramenti: quædam vero requiruntur non de necessitate sacramenti, sed de necessitate præcepti, propter congruitatem ad sacramentum: & sine talibus aliquis suscipit sacramentum, sed non rem sacramenti. Dicendum ergo, quod sexus virilis requiritur ad susceptionem ordinum, non solum secundo modo, sed etiam primo. Unde etsi mulieri exhibeantur omnia quæ in ordinibus sunt; ordinem tamen non suscipit: quia cum sacramentum sit signum, in eis quæ in sacramento aguntur, requiritur non solum res, sed significatio rei, sicut dictum est (quæst. xxxi. art. 2.) in extremitate unctione requiri quod sit infirmus, ut significetur curatio indigens. Cum igitur in sexu femineo non possit significari aliqua eminentia gradus, quia mulier statum subiectionis habet; ideo non potest ordinis sacramentum suscipere.

Quidam autem dixerunt, quod sexus viri-

lis

lis est de necessitate præcepti, sed non de necessitate sacramenti: quia etiam in Decretis (cap. *Mulierem* dist. xxxi. & cap. *Diaconus* sim. xxxi. quæst. 1.) fit mentio de diaconissa, & presbytera. Sed diaconissa ibi dicitur quæ in aliquo actu diaconi participat, scilicet quæ legit homilias in Ecclesiâ; presbytera autem dicitur vidua, quia presbyter idem est quod senior.

Ad primum ergo dicendum, quod propheta non est sacramentum, sed Dei donum. Unde sibi non exigitur significatio, sed solum res. Et quia secundum rem in his quæ sunt animæ, mulier non differt à viro, cum quandoque mulier inueniatur melior quantum ad animam multis viris; ideo donum prophetiæ, & alia huiusmodi potest recipere, sed non ordinis sacramentum.

Et per hoc patet solutio ad secundum, & tertium. De Abbatissis tamen dicitur, quod non habent prælationem ordinariam, sed quasi ex commissione, propter periculum cohabitationis virorum ad mulieres. Debora autem in temporalibus præfuit, non in sacerdotibus; sicut & nunc possunt mulieres temporaliter dominari.

ARTICULUS II.

Utrum pueri, & carentes usu rationis, ordines possint suscipere.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod pueri, & qui carent usu rationis, non possint ordines suscipere. Quia, ut in littera dicitur (IV. dist. xxv.) sacri canones in suscipiendis ordinibus certum, & determinatum tempus statuerunt etatis. Sed hoc non esset, si pueri recipere possent ordinis sacramentum. Ergo &c.

2. Præterea. Ordinis sacramentum est dignius quam matrimonium. Sed pueri, & alii carentes usu rationis non possunt contrahere matrimonium. Ergo nec ordines suscipere.

3. Præterea. Eius est potentia cuius est actus, secundum Philosophum in Lib. de somno, & vigiliis (cap. 1. à prince). Sed actus ordinis requirit usum rationis. Ergo & ordinum potestas.

Sed contra. Illi qui est ante annos discretionis promotus ad ordines, sine iteratione ipsorum quandoque in eis conceditur ministrare, ut patet extra de cler. per saltum prom. Hoc autem non esset, si ordinem non suscipisset. Ergo puer potest ordines suscipere.

Præterea. Alia sacramenta in quibus character imprimitur, possunt pueri suscipere, videlicet baptismum, & confirmationem. Ergo pari ratione & ordinem.

Respondeo dicendum, quod per pueritiam, & alios defectus, quibus tollitur usus

rationis, præfatur impedimentum adu. Et ideo omnia illa sacramenta quæ actum requirunt suscipiendi sacramenti, talibus non competunt; sicut penitentia, matrimonium, & huiusmodi. Sed quia potestates infuse sunt prioribus actibus, sicut & naturales, quamvis acquisite sint posteriores; remoto autem posteriori, non tollitur prius; ideo omnia sacramenta in quibus non requiritur actus suscipiendi de necessitate sacramenti, sed potestas aliqua spiritualis diuinitus datur, possunt pueri suscipere, & alii qui usu rationis carent; hæc tamen distinctio habita, quod in minoribus ordinibus requiritur discretionis tempus de honestate, propter dignitatem sacramenti, sed non de necessitate præcepti, neque de necessitate sacramenti. Unde aliqui, si necessitas adsit, & spes profectus, ad minores ordines possunt ante annos discretionis promoueri sine peccato, & suscipiunt ordinem: quia quamvis tunc non sint idonei ad officia quæ eis committuntur; tamen per assuetudinem idonei redduntur. Sed ad maiores ordines requiritur usus rationis & de honestate, & de necessitate præcepti, & propter votum continentiæ, quod habent annexum, & quia etiam eis sacramenta tractanda committuntur. Sed ad Episcopatum, ubi etiam in corpore mysticum accipitur potestas, requiritur actus suscipiendi curam animarum ipsatoralem. Et ideo est etiam de necessitate consecrationis: episcopalis quod usum rationis habeat.

Quidam autem dicunt, quod ad omnes ordines requiritur usus rationis de necessitate sacramenti, sed eorum dictum ratione, vel auctoritate non confirmatur.

Ad primum ergo dicendum, quod non omne quod est de necessitate præcepti, est de necessitate sacramenti, ut dictum est (in corp. art.)

Ad secundum dicendum, quod matrimonium causat consensus, qui sine usu rationis esse non potest. Sed in receptione ordinis non requiritur aliquis actus ex parte recipientium: quod patet ex hoc quod nullus actus ex parte eorum exprimitur in eorum consecratione. Et ideo non est simile.

Ad tertium dicendum, quod eisdem est actus, & potentia; sed tamen aliquando potentia præcedit, sicut liberum arbitrium, usum suum. Et sic est in proposito.

ARTICULUS III. 159

Utrum servitus impediatur a susceptione ordinis.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod servitus non impediatur a susceptione ordinis. Subiectio enim corporalis non repugnat prælacioni spiritali. Sed in servo est subiectio corporalis. Ergo non impeditur quia possit suscipere prælacionem spiritualem, quæ in ordine datur.

2. Præterea. Illud quod est occasio humilitatis, non debet impedire susceptionem alicuius sacramenti. Sed servitus est huiusmodi: unde Apostolus consilium quod si aliquis possit, magis utatur servitute, I. Corinth. xi. Ergo non debet impedire a promotione ordinis.

3. Præterea. Magis est turpe clericum in servum vendi, quam servum in clericum promoveri. Sed licite clericus in servum vendi potest: quia Episcopus Nolanus, scilicet Paulinus, seipsum in servum vendidit, ut in Dialogo. (Greg. Lib. III. cap. 1.) legitur. Ergo multo fortius potest servus in clericum promoveri.

4. Sed contra. Videtur quod impediatur quantum ad necessitatem sacramenti. Quia mulier non potest suscipere sacramentum ratione subiectionis. Sed maior subiectio est in servo: quia mulier non datur viro in ancillam; propter quod non est de pedibus sumpta. Ergo & servus hoc sacramentum non potest suscipere.

5. Præterea. Aliquis ex quo suscipit ordinem, tenetur in ordine ministrare. Sed non potest simul ministrare domino suo carnali, in spiritali ministerio. Ergo videtur quod non possit ordinem suscipere: quia dominus debet servari indemnis.

Respondens dicendum, quod in susceptione ordinis mancipiatur homo divinis officis. Et quia nullus potest alteri dare quod suum non est; ideo servus, qui non habet potestatem sui, non potest ad ordines promoveri. Si tamen promovetur; ordinem suscipit: quia libertas non est de sacramenti necessitate; licet sit de necessitate præcepti; cum non impediatur potestatem; sed actum tantum. Et similis ratio est de omnibus qui sunt aliis obligati; ut in rationibus detenti; & huiusmodi personæ.

Ad primum ergo dicendum, quod in susceptione spiritalis potestatis est aliqua obligatio ad aliqua etiam corporaliter agenda: & ideo per corporalem subiectionem impeditur.

Ad secundum dicendum, quod ex multis aliis quæ non præstant impedimentum executioni ordinum, potest aliquis occasionem humilitatis accipere. Et ideo ratio non sequitur.

Ad tertium dicendum, quod beatus Paulinus ex abundantia caritatis spiritui Dei datus hoc fecit: quod rei eventus probavit: quia per eius servitutem multi de grege suo sunt a servitute liberati. Et ideo non est ad consequentiam trahendum: quia ubi spiritus Domini, ibi libertas: II. Cor. 111. 17.

Ad quartum dicendum, quod signa sacramentalia ex naturali similitudine representant. Mulier autem ex natura habet subiectionem, sed non servus. Et ideo non est simile.

Ad quintum dicendum, quod si est promotus, sciente domino suo, & non reclamante, ex hoc ipso efficitur ingenuus; si autem non nesciente, tunc Episcopus, & ille qui præsentavit, tenentur domino in duplum quam sit pretium servi, si sciverint ipsum esse servum: alias si servus habeat peculium, debet seipsum redimere; alioquin redigetur in servitutem domini sui, non obstante quod ordinem suum exequi non potest.

ARTICULUS IV. 160

Utrum propter homicidium debeat aliquis ab ordinibus prohiberi.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod propter homicidium non debeat aliquis prohiberi a sacris ordinibus. Quia ordines nostri sumperunt initium a Levitarum officio, ut in præcedenti distinctione dictum est (IV. dist. xxv. quæst. 111. art. 1. quæst. 1. ad 1.) Sed Levitæ consecraverunt manus suas in sanguinis effusione fratrum suorum, ut patet Exodus xxxi. Ergo & in novo Testamento non debent aliqui a susceptione ordinum prohiberi propter sanguinis effusionem.

2. Præterea. Propter actum virtutis nullus debet impediri ab aliquo Sacramento. Sed aliquando sanguis effunditur per iustitiam, sicut a iudice; & peccatorem habens officium, si non effunderet. Ergo non impeditur propter hoc a sacramenti susceptione.

3. Præterea. Poena non debetur nisi culpa. Sed aliquis sine culpa quandoque homicidium committit, sicut se defendendo, vel etiam casualiter. Ergo non debet incurrere irregularitatis poenam.

Sed contra hoc sunt plura canonum statuta, (cap. Miror, & cap. Clericum, & cap. De his cler. dist. 1. & cap. Continebatur, de homic. volent.) & Ecclesie consuetudo.

Respondens dicendum, quod omnes ordines referuntur ad Eucharistie sacramentum, quod est sacramentum pacis nobis factæ per effusionem sanguinis Christi. Et quia homicidium maxime contrariatur paci, homicidæ magis conformantur occidentibus Christum quam ipsi Christo occiso, cui omnes ministrati

pro prædici sacramenti debent conformari; ideo de necessitate præcepti est quod non sit homicida qui ad ordines promovetur; quamvis non sit de necessitate sacramenti.

Ad primum ergo dicendum, quod vetus lex inferebat poenam sanguinis, non autem nova lex. Et ideo non est simile de ministris veteris, & nove legis; quæ est jugum servæ, & omni lege: Matth. xi.

Ad secundum dicendum, quod irregularitas non incurritur propter peccatum tantum, sed principaliter propter ineptitudinem personæ ad sacramentum Eucharistie ministrandum. Et ideo iudex, & omnes qui in causa sanguinis ei præstant, sunt irregulares, propter hoc quod effusio sanguinis non decet ministros dicti sacramenti.

Ad tertium dicendum, quod nullus facit nisi illud cuius est causa, quod est voluntarium in homine. Et ideo ille qui ignorans hominem occidit homicidio casuali, non dicitur homicida; nec irregularitatem incurrit, nisi operam dederit illicitæ rei, vel nisi omiserit debitam diligentiam, quia jam quodammodo efficitur voluntarium. Non autem hoc est propter hoc quod culpa careat, quia etiam sine culpa incurritur irregularitas. Et ideo etiam ille qui se defendendo in aliquo casu non peccat, homicidium committens, nihilominus irregularis est.

ARTICULUS V. 161

Utrum illegitime nati debeant ab ordinibus suscipiendis impediri.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod illegitime nati non debeant ab ordinibus suscipiendis impediri. Quia filius non debet portare iniquitatem patris (Ezech. xvi. 11.) Portaret autem, si propter hoc impediretur ab ordinibus suscipiendis. Ergo &c.

2. Præterea. Magis impeditur aliquis propter defectum proprium quam alienum. Sed a susceptione ordinum propter illicitum concubitus suum non semper aliquis impeditur. Ergo nec propter illicitum concubitus patris sui.

Sed contra est quod dicitur Deuter. xxi. 11. 2. Non ingredietur Manzer, hoc est deserto natus, in Ecclesiam Domini, usque ad decimam generationem. Ergo multo minus debet promoveri ad ordines.

Respondens dicendum, quod ordinati in quadam dignitate præ aliis constituuntur. Et ideo ex quadam honestate requiritur in eis claritas quadam, non de necessitate sacramenti, sed de necessitate præcepti; ut scilicet sint bonæ famæ, bonis moribus ornat, non publice penitentes. Et quia obscuratur ho-

minis claritas ex vitiosa origine; ideo etiam ex illegitimo nato nati a susceptione ordinum repelluntur; nisi cum eis dispensetur; & tanto est difficilior eorum dispensatio; quanto eorum origo est turpior.

Ad primum ergo dicendum, quod irregularitas non est poena iniquitati debita. Et ideo patet quod illegitime nati non portant iniquitatem patris, ex hoc quod irregulares sunt.

Ad secundum dicendum, quod ex qua per actum proprium committitur, possunt per penitentiam, & actum contrarium aboleri; non autem ex qua ex natura sunt. Et ideo non est simile de vitioso actu; & de vitiosa origine.

ARTICULUS VI. 162

Utrum propter defectum membrorum debeat aliquis impediri.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod propter defectum membrorum non debeat aliquis impediri. Quia afflictio non debet addi afflictio. Ergo non debet privati ordinis gradus propter poenam corporalis defectus.

2. Præterea. Plus exigitur ad actum ordinis integritas discretionis, quam integritas corporis. Sed aliqui possunt promoveri ante annos discretionis. Ergo & cum corporis defectu.

Sed contra. Tales prohibebantur a ministerio veteris legis. (Levit. xxv.) Ergo multo fortius debent in nova lege prohiberi. De bigamia vero dicitur in tractatu de matrimonio (quæst. lxxvi.)

Respondens dicendum, quod sicut ex dictis patet (art. præc.) aliquis efficitur ineptus ad susceptionem ordinum vel propter impedimentum actus, vel propter impedimentum claritatis personæ. Et ideo patientes defectum in membris impediuntur a susceptione ordinis, si sit talis defectus qui maculam notabilem inferat, per quem obscuretur personæ claritas (ut absistio nasi) vel periculum in executione facere possit, alias non impediuntur. Hæc autem integritas exigitur de necessitate præcepti, sed non de necessitate sacramenti.

Et per hoc patet solutio ad objecta.